

Отримано
30.10.2023 р

Голова
спеціалізованої
вченої ради
ДФ 26.133.046
д.т.н., проф.
Олексюк О.М.

Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.046
у Київському університеті імені Бориса Грінченка,
доктору педагогічних наук, професору,
завідуючій кафедри музикознавства та музичної освіти
Факультету музичного мистецтва і хореографії
Ользі ОЛЕКСЮК

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Станіславської Катерини Ігорівни, доктора мистецтвознавства, професора, професора кафедри музичного виховання Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого на дисертацію Локтіонової-Ойцусь Олександри Олександрівни «Виконавський образ естрадного співака в музично-телевізійних проєктах України кінця ХХ – початку ХХІ століття», подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, галузь знань 02 Культура і мистецтво.

1. Актуальність теми дослідження.

Телебачення володіє особливою здатністю: примушує повірити в те, що воно показує, викликаючи, за визначенням мистецтвознавців і культурологів, «ефект реальності», а потім, за необхідності, цю реальність змінює. Чи не найкраще цю здатність реалізує розважальне телебачення, яке швидкими темпами активізує власне виробництво шоу, більшість з яких має ту чи іншу міру «реаліті». Цей процес пояснюється двома взаємообумовленими факторами: з одного боку, шоу-технології спрямовані на маніпулювання глядачами та здійснення певних змін у свідомості суб'єктів комунікації (мають на меті «підсадити» глядача на те чи інше телешоу), з іншого – самі глядачі певним чином маніпулюють створювачами телепродукту (своїм інтересом, жвавою інтерактивною участю, високим рейтингом перегляду), стимулюючи продовження улюблених шоу в наступних сезонах та створення нових подібних телевізійних форм.

У сучасній Україні ця проблема актуалізована: наше телебачення орієнтується на виробництво розважальних шоу, формат яких вже апробований у США та Європі та придбаний десятками країн. Одним із найяскравіших таких зразків є талант-шоу – телепроект (найчастіше багатосезонний), в якому учасники («люди з народу») змагаються в демонстрації своїх здібностей, умінь, обдарувань. На українському телебаченні талант-шоу представлене проектами, що є аналогами популярних світових шоу: «Україна має талант», «Х-фактор», «Голос країни», «Суперзірка», «Фабрика зірок» та ін.

Телевізійно-музичні талант-шоу як комплексні, багатошарові, мульти-сенсові видовища, побудовані на медійних технологіях, можуть слугувати тим підґрунтям, тим стартовим майданчиком, з якого естрадний співак може публічно заявити про себе і в умовах телевізійного проекту спробувати сформувати, розвивати і, можливо, трансформувати свій виконавський образ. Все це актуалізує тему дослідження.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

Наукова новизна логічно вибудовується навколо концептуалізації головної дефініції «виконавський образ естрадного співака» та її змістовного наповнення й деталізації в прикладах музично-телевізійних проєктів українських телеканалів. Дисертація безперечно доповнює новими результатами сферу українського естрадознавства, зокрема: визначено смислові аспекти виконавського образу естрадного співака, виокремлено його структурні компоненти, удосконалено методіку аналізу виконавських інтерпретацій пісенних творів у телевізійних музичних проєктах.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення полягає в концептуалізації дефініції «виконавський образ» як базовій в сучасному естрадознавстві, наголошуючи на пріоритетності об'єктності артиста-виконавця у створенні художнього образу, а також виокремленні структурних компонентів виконавського образу естрадного співака, деталізованих на прикладах телефірів українських музично-телевізійних проєктів кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в педагогічному процесі у викладанні навчальних дисциплін, зміст яких містить питання розвитку української музичної культури, музичної естради, розважального телебачення, аудіовізуального продюсування, музичної критики та журналістики. Окремі положення роботи можуть стати в пригоді естрадним співакам, телережисерам, продюсерам музичних програм.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації обумовлена глибоким опрацюванням теоретичних джерел, достовірністю наведених даних, доведеною самостійністю виконання дослідження, емпіричною перевіркою теоретичних і прогностичних тверджень.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

У процесі наукового пошуку використано комплекс теоретичних та емпіричних методів, відповідних науковій галузі та дослідницькому вектору теми. Обрана методологія є доречною і переконливою. Поставлені наукові завдання виконані в повному обсязі.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Представлено 8 наукових праць: 3 статті в наукових періодичних фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному науковому періодичному виданні, індексованому в базі даних Web of Science Core Collection, 4 публікації в збірках матеріалів наукових конференцій та інших наукових виданнях. Оприлюднення основних положень дисертації є достатньо повним.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура дисертації є логічною: вступ, три розділи (в кожному два підрозділи) з висновками до розділів, висновки, список використаних джерел, службові додатки. Зміст дисертації розкривається послідовно і системно,

від загального до часткового. Висновки свідчать про досягнення мети і розв'язання поставлених завдань.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

У дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Пишучи про естраду як виконавське мистецтво, авторка на с. 23, обґрунтовуючи актуальність дослідження, зазначає: «Художній образ у музичному номері на естраді та на телебаченні створюється у процесі виконання пісенного твору вокалістом, який одночасно постає як музикант і як актор, а подекуди – і як танцівник. Саме тому доцільно говорити про *виконавський образ пісенного твору*, створений естрадним вокалістом...» (курсив наш. – К. С.). Предметом же дисертації став *виконавський образ естрадного співака*. Як ці два поняття корелюються в дисертаційному дискурсі?

2. На с. 75 ідеться про специфіку роботи українських музичних комерційних телеканалів, переважна частина контенту яких – відеокліпи, і через те, відзначає дисертантка, «музичні телеканали не сприяють формуванню виконавського образу естрадних вокалістів, оскільки орієнтовані на трансляцію готового продукту, який можна показувати багато разів». У такому формуванні дещо категорично відкидаються два фактори: 1) відеокліп демонструє вже сформований виконавський образ співака; 2) перегляд відеокліпу сприяє формуванню виконавського образу співака в сприйнятті реципієнта.

3. Досліджуючи структуру виконавського образу естрадного співака, першим компонентом авторка визначає індивідуальні якості, де поряд із зовнішністю, темпераментом, інтелектом, вокальними даними та ін. зазначено *харизму*. Якими об'єктивними характеристиками дисертантка наділяє це поняття?

4. Вимагає уточнення остання позиція в рубриці «Уперше» наукової новизни: проаналізовано інтерпретації шлягерів, здійснено порівняння вико-

навських образів. Фіксація дослідницьких дій (проаналізував, здійснив порівняння) не є новизною – це шлях (засіб, метод) досягнення певного результату, який потенційно може виявитися науково-новаційним. Отож, прошу уточнити формулювання цієї позиції наукової новизни: які саме новаторські здобутки отримані в ході здійсненого аналізу й порівняння.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Дисертація Локтіонової-Ойцюсь Олександри Олександрівни «Виконавський образ естрадного співака в музично-телевізійних проєктах України кінця ХХ – початку ХХІ століття» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музичного виховання
Київського національного університету
театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

К. І. Станіславська

